

**Krajinova cena – vzpomínky na Milenu Rychnovskou a Milana Růžičku
aktivity členů IALE-CZ – ohlédnutí za akcemi IALE-CZ
pozdávky – kalendář akcí**

Bulletin IALE-CZ, Zpravodaj české společnosti pro krajinnou ekologii (Regionální organizace IALE České republiky).
Vydává IALE-CZ pro interní potřebu svých členů. Redakce: IALE-CZ, Benátská 2, 128 01 Praha 2.

Odpovědný redaktor Tomáš Janík (janikt@vukoz.cz),
technická redaktorka Eliška Tichopádová (tichopadova@vukoz.cz).

Autorem fotografie z vrcholu Luže na titulní straně je Jaroslav Vojta

Číslo 2/2024 vyšlo 2. 12. 2024.

www.iale.cz

Krajinova cena

V Ceně Vladimíra Krajiny, která se udílí za vynikající publikaci v krajině ekologické autorovi do 35 let, se letos rozhodovalo mezi třemi články ze stejného týmu: SPECLab - Spatial Ecology and Conservation Lab. Nejvíce hlasů komise složené z členů hlavního výboru IALE-CZ a českých zástupců redakční rady spolkového časopisu Journal of Landscape Ecology získal článek „Anthropogenic pressure in Czech protected areas over the last 60 years: A concerning increase“, jehož prvním autorem je Tomáš Janík. Druhý skončil článek vedený Kristýnou Vlkovou s názvem „An ecological network for large carnivores as a key tool for protecting landscape connectivity in the Carpathians“ a jako třetí se umístil opět článek Tomáše Janíka „Prioritization of spatial protection of Šumava National Park, Czechia: comparing reality and the model“.

Tomáš Janík

Nominovaní autoři a jejich články

JANÍK, T., ZÝKA, V., DEMKOVÁ, K., HAVLÍČEK, M., BOROVEC, R., LICHOVÁ, A., MRKVOVÁ, B., ROMPORTL, D. (2024): Anthropogenic pressure in Czech protected areas over the last 60 years: A concerning increase. Landscape and Urban Planning, 250, 105146.

<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2024.105146>

VLKOVÁ, K., ZÝKA, V., PAPP, C. R., ROMPORTL, D. (2023): An ecological network for large carnivores as a key tool for protecting landscape connectivity in the Carpathians, Journal of Maps, 20(1), 2290858.

<https://doi.org/10.1080/17445647.2023.2290858>

JANÍK, T., ROMPORTL, D. (2023): Prioritization of spatial protection of Šumava National Park, Czechia: comparing reality and the model. Journal of Maps, 19(1), 2266228.

<https://doi.org/10.1080/17445647.2023.2266228>

Nové publikace členů IALE-CZ

Představujeme zajímavé publikace členů IALE-CZ z tohoto roku

Anthropogenic pressure in Czech protected areas over the last 60 years: A concerning increase

Janík, T., Zýka, V., Demková, K., Havlíček, M., Borovec, R., Lichová, A., Mrkvová, B. and Romportl, D., 2024. *Landscape and Urban Planning*, 250, 105146.

<https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2024.105146>

Studie zkoumá antropogenní tlak v českých velkoplošných chráněných územích za posledních 60 let. V tomto období došlo k nárůstu zastavěných a rekreačních oblastí, přičemž intenzita těchto změn se liší mezi jednotlivými chráněnými územími. Zastavěné oblasti se více rozrostly v blízkosti velkých měst, zejména po roce 1990. Rekreační oblasti se nejvíce rozšiřují v atraktivních

lokalitách, jako jsou horské oblasti a lázeňská města. Hustota silnic zůstala během sledovaného období víceméně stabilní, zatímco polní cesty zmizely z otevřené krajiny a přibýly v lesních oblastech kvůli rekreaci a těžbě dřeva. Celkově se zvýšil antropogenní tlak a fragmentace krajiny, což má různé dopady v různých částech Česka.

Landscape changes in Czech large protected areas 1950–2020: Two different landscape types on the same path

Janík, T., Skokanová, H., Havlíček, M., Borovec, R. and Romportl, D., 2024. *Journal for Nature Conservation*, 81, 126705.

<https://doi.org/10.1016/j.jnc.2024.126705>

Článek se zabývá změnami krajinného pokryvu v českých velkoplošných chráněných územích v období od roku 1950 do roku 2020. Studie ukazuje, že v těchto oblastech došlo k nárůstu rozlohy lesů, trvalých travních porostů a zastavěných ploch, zatímco orná půda se zmenšila. Většina oblastí zaznamenala

zjednodušení krajinné struktury. Autoři navíc identifikovali dva typy oblastí: stabilnější lesnaté oblasti a kulturní krajiny s většími změnami. Výsledky ukazují, že v prvním typu oblastí je žádoucí udržovat stabilní a rozsáhlé lesní prostředí a ve druhém typu posílit strukturální rozmanitost chráněné krajiny.

Assessing the Cooling Potential of Vegetation in a Central European Rural Landscape: A Local Study

Pohanková, T. and Pechanec, V., 2024. *Land*, 13(10), p.1685.

<https://doi.org/10.3390/land13101685>

Studie zkoumá chladicí potenciál vegetace v české venkovské krajině. Pomocí dálkového průzkumu Země je hodnocen

Index chladicí kapacity, který měří schopnost zelených ploch snižovat teplotu vzduchu. Data z družice Landsat

a meteorologická data byla použita k výpočtu indexu na základě vegetačního pokryvu, albeda a evapotranspirace. Výsledky ukazují, že lesy mají nejvyšší chladičí potenciál, zatímco městské oblasti s materiály absorbujícími teplo mají

potenciál nejnižší. Studie ukazuje možnost využití DPZ pro kvantifikaci chladičích služeb vegetace a podtrhuje klíčovou roli vegetace při zmírňování městských tepelných ostrovů a změny klimatu.

Landscape heterogeneity shows contrasting spatial patterns but similar temporal changes since the 1840s

Sychrová, M., Skokanová, H., Musil, M. and Divíšek, J., 2024. Applied Geography, 172, p.103431

<https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2024.103431>

Článek se zabývá heterogenitou krajiny v České republice od 40. let 19. století a jejími změnami v čase, což je klíčové pro pochopení dynamiky ekosystémů a ochranu biodiverzity. Studie analyzuje dvě složky heterogenity: složení krajinného pokryvu a prostorové uspořádání krajiny. Výsledky ukazují, že prostorové vzorce heterogenity se liší podle nadmořské

výšky, přičemž od 70. let 19. století došlo k nárůstu heterogenity v nížinách a středních polohách, zejména kvůli přeměně půdy na městské a zemědělské oblasti. Naopak v horských oblastech se heterogenita krajiny snížila v důsledku zalesňování. Studie zdůrazňuje důležitost zohlednění obou složek krajinné heterogenity v ekologickém výzkumu.

Farming system archetypes help explain the uptake of agri-environment practices in Europe

Václavík, T., Beckmann, M., Bednář, M., Brdar, S., Breckenridge, G., Cord, A.F., Domingo-Marimon, C., Gosal, A., Langerwisch, F., Paulus, A. and Roilo, S., 2024. Environmental Research Letters, 19(7), 074004.

<https://doi.org/10.1088/1748-9326/ad4efa>

Studie analyzuje zavádění agroenvironmentálních opatření v evropském zemědělství a představuje typologii farem, která pomůže lépe cílit dotační nástroje zemědělské politiky. Typologie je založena na datech z téměř 8000 farem v Česku, Německu a Velké Británii a identifikuje skupiny podniků, které podobně reagují na dotační nástroje. Výsledky ukazují, že velké farmy dominují ve všech oblastech, ale přitom častěji využívají širší spektrum

agroenvironmentálních opatření. Naopak ekonomicky menší farmy se zaměřují na užší spektrum a tvoří až 70 % všech farem, které nezavádí žádné z možných opatření. Navržená typologie představuje kompromis mezi vysoce cílenými, ale nákladnými pobídkami pro jednotlivé farmy, a plošnou aplikací agroenvironmentální politiky, která nezohledňuje rozdíly v charakteru farem a parametrech zemědělské krajiny.

Tomáš Václavík

Vzpomínka na prof. RNDr. Milenu Rychnovskou, DrSc.

Začátkem října jsme se dověděli smutnou zprávu, že nás opustila členka naší katedry a emeritní profesorka Univerzity Palackého prof. Milena Rychnovská. I když na katedru mezi nás, většinou mladší kolegy, přišla v podstatě až ve věku, kdy jiní uvažují o blížícím se důchodu, byla přijata jako milá, všestranně vzdělaná a trpělivá kolegyně. Za námi do Olomouce pravidelně dojížděla z rodného Brna, kde vystudovala Přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity. Značnou část profesního života strávila vědeckou prací v Botanickém ústavu Československé akademie věd, kde se podílela na výzkumech v rámci projektu UNESCO „Člověk a biosféra“ v pramenné oblasti Českomoravské vysočiny. Následně krátce působila i v Ústavu krajinné ekologie Slovenské akademie věd v Bratislavě, odkud přešla na Katedru ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, kde působila 17 let do roku 2008. Tři roky zde

vykonávala funkci vedoucí katedry, obhájila titul profesorky ekologie, v té době obdržela za své celoživotní zásluhy v biologických vědách od Akademie věd ČR Čestnou oborovou medaili G. J. Mendela. Během své vědecké a pedagogické kariéry byla známá nejen v odborné komunitě u nás, ale i v zahraničí. I když byla významnou a respektovanou odbornicí se značným rozhledem, byla pro nás na katedře učitelkou a starší váženou kolegyní, která neúnavně pracovala se studenty a doktorandy a trpělivě jim vysvětlovala, jak sama říkala, „jak funguje příroda“. Při řešení konkrétních odborných, ale určitě i běžných životních problémů si řada z nás na Vás, vážená paní profesorko vzpomene s tím, jak byste to řešila Vy. I když bohužel již nejste mezi námi, můžete být spokojena, že jste pozitivně ovlivnila své studenty a mladší kolegy.

Čest Vaší památce.

Bořivoj Šarapatka

Za profesorom Milanom Ružičkom

Dňa 7. októbra 2024 vo veku 95 rokov zomrel prof. RNDr. Milan Ružička, DrSc., Dr.h.c. Prof. Ružička bol jedinečnou osobnosťou slovenskej vedy, medzinárodne uznávaným ekológom a krajinným ekológom. Podieľal sa na založení Slovenskej akadémie vied v roku 1953, návrhu a budovaní jej biologických pracovísk. V roku 1965 založil Ústav biológie krajiny SAV, dnešný Ústav krajinej ekológie SAV. Bol to priekopnícky počin – išlo o to jedno z prvých pracovísk vo svete, zameraných na ekológiu krajiny a to v období, kedy krajinná ekológia ako vedná disciplína ešte neexistovala. Prof. Ružička počas desaťročí svojej práce vybudoval slovenskú krajinoekologickú školu, ktorú zviditeľnil vo svetovom meradle. Je tvorcom a spoluautorom metodiky LANDEP (Ružička, Miklós, 1981; 1990), ktorá bola v dokumente Agenda 21 na svetovom summite v roku 1992 v Rio de Janeiro odporúčaná ako integrovaný prístup k plánovaniu a hospodáreniu so zdrojmi krajiny. Aktivity prof. Ružičku mali vždy široký záber, zahrňujúci ekológiu krajiny, tvorbu a ochranu krajiny, tvorbu a ochranu životného prostredia, krajinoekologické plánovanie, environmentálne plánovanie a environmentálnu výchovu.

Okrem tvorivej vedeckej a manažérskej práce treba oceniť organizovanie

medzinárodných krajinoekologických sympózií, ktoré sa od r. 1967 konajú každé tri roky. V roku 1982, na 6. sympóziu v Piešťanoch bola aj z jeho iniciatívy založená Medzinárodná asociácia krajinej ekológie (IALE) a prof. Ružička bol dve funkčné obdobia jej viceprezidentom. Bol zakladateľom, hlavným redaktorom a predsedom redakčných rád časopisov *Biológia*, *Biologické práce*, *Problémy biológie krajiny*, *Acta Geobiologicae*, *Quaestiones geobiologicae*, *Životné prostredie a Ekológia* (Bratislava). Spoluzakladal Slovenskú ekologickú spoločnosť pri SAV (1992) a je jej čestným členom.

Významná je aj jeho pedagogická činnosť. Po roku 1990 spoluzakladal Fakultu ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene a pôsobil tu ako pedagóg. Na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre pripravil vznik Katedry ekológie a environmentalistiky (1994) a desať rokov bol jej vedúcim. Vychoval, vzdelal alebo ovplyvnil stovky ľudí - svojich pracovníkov, spolupracovníkov, študentov. Aj v nich jeho myšlienky a idey žijú ďalej.

Odišiel človek, ktorý bol mimoriadne činný, tvorivý, cieľavedomý, za ktorým zostalo množstvo vykonanej práce a výsledky jeho činnosti tu pretrvávajú v mnohých formách. Bol aktívny až do posledných dní, v júni 2024 sa osobne zúčastnil na odovzdávaní cien Slovenskej akadémie vied, na ktorom bol ocenený d'akovným listom Predsedníctva SAV za celoživotné zásluhy o rozvoj vedy a SAV. Zomrel iba štyri dni po smrti prof. Mileny Rychnovskej, významnej priekopníčky ekológie rastlín v Československu, s ktorou dlhé roky spolupracoval.

Ľuboš Halada

Představení projektů členů IALE-CZ

Biokulturní diverzita - propojení kulturního a přírodního dědictví v urbánním historickém prostředí

(v rámci NAKI III.; 2023-2027)

Projekt má novou [webovou doménu](#), na níž jsou dostupné první výstupy pro veřejnost. Konkrétně se jedná o 3 specializované interaktivní mapy:

1) Prostorová variabilita míry vegetačního stresu v Olomouckých parcích

Interaktivní mapa zobrazující proměnlivost míry vegetačního stresu u parkové zeleně v Olomouci. Zdravotní stav vegetace se silně promítá do vnímání zeleně návštěvníky parků, stejně jako do míry plnění eko-fyziologických funkcí vegetace.

2) Časoprostorová variabilita povrchové teploty v městě Olomouc se zvláštním zřetelem na benefity parkové vegetace v historickém sídle

Interaktivní mapa zobrazující hodnoty povrchová teploty (LST) a ochlazovací funkce vegetace pomocí Indexu Cooling Capacity (CCI).

Variabilita a vývoj hodnot pokrývá rozsah celé Olomouce a dokumentuje význam parkové zeleně na ve svém okolí. Data byla získána dlouhodobým a opakovaným bezkontaktním termálním monitorováním krajiny.

3) Kulturně-významné stromy v urbánním prostředí historického města

Interaktivní mapa je zaměřená na identifikaci a hodnocení různých typů kulturně-významných stromů jako nosných prvků identity návštěvníků a obyvatel historického města s biokulturní diverzitou v modelovém území Městské památkové rezervace Olomouc (včetně jejího ochranného pásma).

Cílem aplikačního výsledku je analýza zastoupení, funkcí a typologie kulturně-významných stromů v modelovém studijním území urbánním prostředí historického města. Interpretace výsledků je zaměřena na identifikaci kulturně-historických atributů významných stromů v kontextu jejich originálního odborného hodnocení.

Ivo Machar

Projekt Restore to Connect - ReCo

Interreg
CENTRAL EUROPE

Co-funded by
the European Union

ReCo

Od loňského roku se na Odboru ekologie krajiny Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i. (VÚKOZ) řeší mezinárodní projekt "Restore to Connect - ReCo", který je podpořen Evropskou unií v rámci programu Interreg Central Europe. Tento projekt se zabývá obnovou poškozených ekosystémů v prostoru Zeleného pásu (Green Belt) - oblasti, která se nachází podél bývalé železné opony protínající celou Evropu a která propojuje nejen chráněné i nechráněné cenné ekosystémy, ale také různé pozůstatky kulturních památek. Na projektu spolupracuje 12 partnerů z šesti zemí: Německa, Polska, České republiky, Rakouska, Slovinska a Itálie.

Vedle výstupů v podobě různých příruček, návodů či map, z nichž některé jsou již stažitelné na [stránkách projektu](#), jsou ve vybraných modelových území prováděna

konkrétní opatření, která by měla zlepšit stav dotčených ekosystémů a přispět tak mimo jiné i ke zvýšení jejich konektivity, a v důsledku toho i lepší migrační prostupnosti pro různé druhy organismů:

V Polsku jsou proto aktivity zaměřeny na oblast jezerní oblasti Ińsko, kde se nachází zubr evropský;

na pomezí České republiky a Německa se opatření soustředí na zlepšení biotopů pro perlorodku říční a hnědáka chrastavcového v oblasti Fichtelgebirge a Smrčiny;

na hranici České republiky a Rakouska jsou v národních parcích Podyjí a Thayatal a jejich okolí aktivity zaměřené na zlepšení biotopů pro kočku divokou či různé druhy žab, ale také na zabránění šíření vybraných invazních druhů;

ve Slovinsku v Koperském zálivu a konkrétně v přírodní rezervaci Škocjanski zatok se odehrávají aktivity pro zlepšení hnízdních podmínek různých přímořských a mokřadních ptáků;

ve slovinských Karavankách jsou opatření zacílená na zlepšení podmínek pro zachování a rozšiřování narcisových luk; a v Itálii jsou u Terstu obnovovány trávníky v krasových oblastech.

Hana Skokanová

Výzva k zasílání příspěvků do bulletinu

Vážení členové a příznivci IALE-CZ, domníváme se, že náš Bulletin by nemusel být jen platformou pro odborné informace, ale také místem pro sdílení Vašich postřehů a myšlenek, které rozhodně stojí za to zveřejnit.

Jde o Vaše zážitky a reflexe krajiny během Vašich cest, s místy dobrého nebo naopak zcela odstrašujícího nakládání s krajinou, se vztahem ke krajině a přírodě obecně, s jiným životním stylem, ať už udržitelným, nebo naopak zcela neudržitelným. A nemusí to být jen o cizině. I doma máme spoustu zákoutí s lidmi tak skvělými, že stojí za to o nich vědět, jak jsou zodpovědní ke krajině a udržitelné budoucnosti, nebo bohužel i naopak, jak jsou sami středem svého, tak dočasného vesmíru.

Vyzýváme proto každého, kdo takové vlastní postřehy má, ať se o ně neváhá podělit. Rozsah by měl být do 5 stran normovaného textu, fotografie a mapky jsou vítány. V rámci konkrétních jmen aktérů Vašich příběhů a jejich fotografií dbejte, prosím, na jejich souhlas.

Už se těšíme na zajímavé příběhy lidí a krajiny Vašima očima.

Jak by to mohlo vypadat (a samozřejmě i jinak), uvádíme na příkladu Udržitelnost podle Göteborgu od Míly Lapky.

Tomáš Janík

Udržitelnost podle Göteborgu

Do Göteborgu jsem přijel za jiným, než turistickým nebo výzkumným účelem. Konalo se zde mistrovství světa v atletice veteránů – vznešeně se nám říká Masters a to již od 35 let, ženám i mužům. Takže oficiálně to bylo World Masters Athletics Championships Göteborg 2024.

Ovšem kromě závodní atmosféry na stadionech a v hlavním parku bylo vidět, že Göteborg bere udržitelnost docela vážně. Alespoň v detailech.

Prvním detailem, který se nedá přehlédnout, je množství veřejných parků, většinou v anglickém stylu, udržovaných, často propojených stezkami pro chodce, běžce a cyklisty.

Druhým detailem je, že tito lidé, spoléhající na vlastní nohy a kola, mají přednost před jízdou osobními auty. V centru Göteborgu jich vůbec nejezdí mnoho, je zde hustá síť veřejné dopravy. Platí zde totiž regulace vjezdu osobních automobilů, a pokud jste odjinud než z Göteborgu, za vjezd vlastním autem do centra dost zaplatíte. Hlavní třídy patří pěším a cyklistům. Podivný pocit po zkušenostech z přeplněné Prahy, Brna ale i třeba Českých Budějovic. A to má Göteborg v hranicích města okolo 500 000 obyvatel, s ostrovy a obcemi kolem asi 750 000.

A že se to myslí s podporou sportovců jakéhokoli věku a výkonnosti vážně, dokazuje velká plocha asi 5 ha hned u centra města, kde osvícení radní odmítli developery a plochu nezastavěli – ponechali ji na několik velkých hřišť přístupných zdarma pro veřejnost, jak jsem se dozvěděl od svých švédských

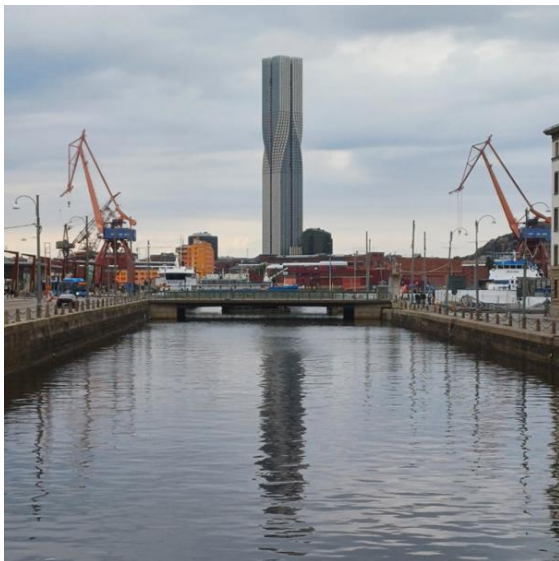
přátel. Škoda, že na dvou z největších z nich je umělý trávník.

Pokud chcete vidět švédskou krajinu v kapesním vydání, pak je tu Slottsskogen City Park, kde potkáte tolik sportujících lidí, až jsem měl pocit, že kdo má alespoň jednu nohu, musí v Slottsskogen běhat. Je to park na žulovém hřbetu, na vrcholku s velkými výběhy pro norskou faunu –

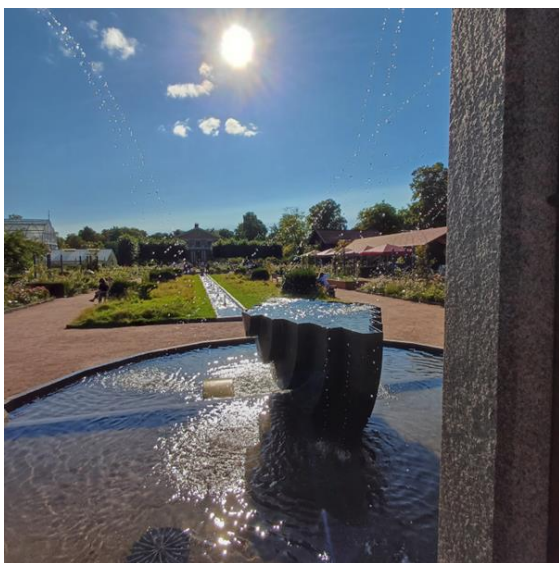

Přirozený les na ostrově Styrso – Göteborg

soby, jeleny, údajně i velkými losy, které jsem neviděl, a v jezírkách pak jsou tučňáci a lachtani, jejich krmení je atrakcí nejen pro děti. A nezbytné ohrádky pro ovce, kozy, vepříky, králíky, slepice a kachny a, prostě švédský venkov plný dětí.

Nový mrakodrap Karlatornet, nejvyšší věž ve Skandinávii (téměř 250 m), bude dokončen v roce 2025

Vodní motiv z parku Trädgårdsföreningen, centra města

A pokud chcete vidět les, který ještě nezahrnul ekonom a lesák do neoklasické ekonomiky nekonečného růstu a zisku, pak stojí za to navštívit souostroví jižně nebo severně od vjezdu do Göteborgského fjordu. Typický příkladem je ostrov Styrso, kde les nemá téměř žádné hospodářské využití, ale plní svoji nezastupitelnou funkci zadržovat na ostrově vodu, plnit prameny a bránit erozi půdy na žulových skalách a poskytovat domov mnoha druhům rostlin a živočichů a chránit typické bílé domy před větrem. Mimochodem se zde používají elektrická golfová vozítka místo aut, benzínová jsou výjimkou a motorka, na které se prohánějí kluci, byla slyšet po celém, jinak velmi klidném ostrově. Doprava na všechny ostrovy je zahrnuta v rámci jízdenky na městskou hromadnou dopravu, takže jste vlastně pořád v Göteborgu.

Poněkud kontroverzím v celém konceptu göteborgské udržitelnosti je věž – mrakodrap Karlatornet, nejvyšší budova ve Skandinávii s výškou 247 metrů - 810 stop. Zvláště z ostrovů je to viditelný symbol nadvlády, mužského principu světa, ale také elegantní čisté architektury a inženýrské dokonalosti, hrdosti státu a symbolu mnoha dalších příběhů.

Nevíme, jak bude vypadat respekt ke krajině v příštích desetiletích v kontinentální Evropě, ale na příkladu Göteborgu je vidět, že to jde, alespoň v detailech, které snad poskládají novou mozaiku udržitelného životního stylu samozřejmého pro generace, které v něm již vyrůstají.

Miloslav Lapka

Ohlédnutí za akcemi

Konference ČGS

V září letošního roku se konala tradiční geografická akce. Výroční konference České geografické společnosti tentokrát zavítala na Univerzitu Jana Evangelisty Purkyně do Ústí nad Labem. V moderních prostorách nové budovy Přírodovědecké fakulty místní univerzity nás přivítal bohatý program, dostatečně rozmanité občerstvení a příjemné slunečné počasí končícího léta, které se zejména v odpoledních hodinách až nepříjemně projevovalo rozpálenými poslucháři. Mezi přednáškami od politické geografie po geomorfologii si i krajina našla své místo. Bloky byly koncipovány jak k aktuálním tématům současného využití krajiny, například v kontextu ochrany přírody nebo umisťování obnovitelných zdrojů energie, tak dědictví krajiny, například krajiny cukrovarnictví nebo historických kulturních krajín obecně. Navíc na konferenci bylo v paralelních sekcích silně zastoupeno téma, které je s krajinou neodmyslitelně spjato, a to je územní, popřípadě strategické plánování.

Tomáš Janík

Konference Madeira

Na konci září se na rozmanitý ostrov Madeira do jejího největšího města Funchalu sjelo přes čtyři sta vědeckých a dalších pracovníků zajímajících se o teoretické i praktické studium vegetace. Plně nabitý program zahrnul přednášky zařazené do několika bloků od studia obnovy, ochrany a managementu vegetace přes ekologii a historii vegetace, budoucí ekosystémy ve světle změny klimatu a využívání krajiny, po studování současné vegetace včetně invazí, tzv. temné diverzity a využití moderních metod v nalézání odpovědí na různé otázky. Právě části týkající se obnovy, ochrany a managementu vegetace i její budoucnosti byly zajímavé a podnětné nejen z hlediska botaniky jako takové, ale také z širšího pohledu krajiny a výzev, kterým v současnosti čelí. Kromě samotných přednášek byla konference doplněna o několik velmi zajímavých exkurzí, které umožnily účastníkům lépe prozkoumat svéráznou vegetaci a krajinu samotného ostrova.

Hana Skokanová

Konference IENE Prague 2024

Aby nebylo v září konferencí málo, ve dnech 9.–13. září se konala v Praze v prostorách ČZU mezinárodní konference IENE 2024. Zkratka IENE odkazuje na organizaci Infrastructure Ecology Network Europe, která se již od 90. let věnuje dopadům dopravní a technické infrastruktury na biotu. IENE pořádá každé 2 roky konference, které se postupně rozrostly v akce světového formátu, jak co do počtu účastníků, tak i kvality příspěvků.

I letos v září tak do Suchdola zamířilo přes 350 odborníků širokého spektra zaměření - od akademiků studujících procesy fragmentace krajiny a konektivity habitatů, přes terénní biology a územní plánovače, až po zástupce institucí, zodpovědných za udržitelný rozvoj infrastruktury. Globální přesah konference pak dokazovala řada účastníků ze Severní Ameriky, Austrálie či Asie.

Podtitul konference "Biodiversity in the Headlight of Future Transport" odkazoval na potřebu řešení zejména budoucích výzev ochrany přírody a krajiny ve vztahu k neustále rostoucím požadavkům v dopravě a energetice. Hned úvodní plenární přednášky Gayi Herrington

a zvláště pak Rodneyho van der Ree tyto globální výzvy velmi trefně uvedly. V pěti key note speakers nechyběli ani zástupci českého dění - zatímco Ladislav Miko shrnul spíše obecněji vývoj ochrany přírody na evropské úrovni včetně klíčových milníků, Václav Hlaváč - nestor české ochrany přírody a krajiny před dopady fragmentace - popsal výzvy a úspěchy tuzemského snažení během svého bezmála třicetiletého angažmá v této oblasti.

Mne osobně nejvíce zaujala přednáška Manuely Panzacchi z norského institutu NINA, která představila výsledky projektu "GreenPlan – Connecting Nature with Land Planning", který byl současně oceněn v rámci tradičního udílení cen IENE. Odborná úroveň analýz, obrovské množství zpracovaných dat a dotažení výstupů do podoby konkrétních opatření ukazují, že špičkový výzkum a jeho aplikace v oblasti konektivity populací se nemusí odehrávat jen v USA, Kanadě nebo Austrálii, jak je většinou zvykem. S Manuelou a jejím partnerem Bramem jsme se shodli, že více takovýchto vědecky zaměřených příspěvků by konferencím IENE velmi prospělo.

Závěrem je třeba vyzdvihnout organizaci celé akce - velké uznání patří především Vaškovi Hlaváčovi a Martinovi Strnadovi z AOPK ČR.

Dušan Romportl

Informace o aktivitách ve Skautském institutu

Spolupráce naší společnosti a Skautského institutu pokračuje. Po vzoru minulého roku se i letos v průběhu podzimu, zimy a jara uspořádá několik akcí v prostorách institutu v Praze na Staroměstském náměstí.

Již proběhla přednáška 5. 11. 2024 Los (a zubr) v českých zemích (Tomáš Janík)

A dále se bude jednat o přednášky s následnou možnou diskuzí vždy od 18:00:

- 3. 12. 2024 Kam a proč instalovat OZE (Dušan Romportl)
- 4. 2. 2025 Rekreace vs. ochrana přírody (Dušan Romportl a Tomáš Janík)
- 4. 3. 2025 Proč máme chránit půdu? (Tomáš Chuman)

V úterý 8. 4. 2025 pak proběhne vycházka do lokality Trojmezí s podtitulem "Městský park nebo ráj developerů - Trojmezí aneb co dělat s venkovskou krajinou uprostřed Prahy", kde z naší společnosti budou přítomni Markéta Šantrůčková a Tomáš Janík.

Neváhejte přijít si poslechnout jednotlivé řečníky a diskutovat s nimi.

Tomáš Janík

Transformace postindustriální krajiny

Výroční konference spojená s výročním plenárním shromážděním
České společnosti pro krajinnou ekologii (IALE-CZ)

I. cirkulář

20.–21. března 2025 | Přírodovědecká fakulta OU | Chittussiho 10, Ostrava

Ústředním tématem výroční konference IALE-CZ v roce 2025 je Transformace krajiny. Současné environmentální, ale i sociální výzvy způsobují zásadní proměny nejen ekosystémů, ale i společnosti. Prohlubující se dopady změny klimatu, válečné konflikty, ekonomická recese a radikalizace společnosti v kontrastu se sílícími snahami evropských politik regulovat hospodářské dopady na krajinu a stanovit pravidla pro postupnou obnovu jejích funkcí. Otázky ochrany životního prostředí se stávají politickým tématem a jsou často zneužívány k prosazování mocenských zájmů. Tlaky na využití krajiny a její přeměnu tak neustále narůstají. Proces transformace s sebou přináší vysoký stupeň nejistoty, který se musí nutně projevit jak ve výzkumných metodách, tak také ve způsobu, jakým o výsledcích informovat a jak je předkládat široké veřejnosti.

Efektivní ochrana přírody musí být srozumitelná a musí otevřeně komunikovat benefity, ale také omezení z ní plynoucí. Nové technologie a umělá inteligence umožňují lépe pochopit procesy, které se v měnící se krajině a společnosti odehrávají. Stávají se tak nezbytnými nástroji pro nastolení dialogu mezi vědeckou komunitou a odbornou praxí tak, aby mohly vznikat politiky a politická rozhodnutí založená na datech a vědeckých důkazech. Jedině tak mají šanci uspět sílící snahy o nastavení celoevropských pravidel pro udržitelnější zemědělství a obnovu hospodářské krajiny jako je např. *Nature Restoration Law*.

Cílem výroční konference je představit výzkumy spojené s proměnami krajiny, ať už v důsledku změn politických, hospodářských nebo zcela přirozených, řízených sukcesí. Vítány jsou rovněž příspěvky zaměřené na moderní přístupy, které pomohou zefektivnit ochranu měnící se krajiny, její citlivější plánování a management.

Posterová sekce je otevřena všem typům krajinně-ekologických příspěvků.

Rámcový program

Čtvrtek 20. března – Přednáškový blok

9:00-9:30	Registrace účastníků
9:30-9:45	Přivítání a organizační informace
9:45-10:45	Dopolední blok I.
10:45-11:00	přestávka s občerstvením
11:00-12:00	Dopolední blok II.
12:00-13:00	Oběd
13:00-14:00	Výroční schůze IALE-CZ
14:00-15:30	Odpolední blok I.
15:30-15:45	Občerstvení
15:45-17:00	Odpolední blok II.
17:00-18:00	Zasedání hl. výboru IALE-CZ & Redakční rady JLE
18:00-22:00	Společné posezení v restauraci

Pátek 21. března – Exkurze do ostravské městské divočiny

Přesný program a trasa budou upřesněny ve druhém cirkuláři.

Průvodci: Jan Lenart (geolog), Alexandr Nováček (sociální geograf), Stanislav Ožana (biolog), Petr Pyszko (entomolog)

9:00	Sraz před budovou PŘF – Chittussiho 10
13:00	Oběd a rozchod v centru Ostravy (možnost ponechání zavazadel ve studovně na PŘF)

Organizační výbor konference

Tereza Rumanová, Vít Kašpar, Dušan Romportl, Tomáš Janík

Vědecký výbor konference

Doc. RNDr. Jan Hradecký, Ph.D., doc. RNDr. Tomáš Václavík, Ph.D., RNDr. Dušan Romportl, Ph.D., Mgr. Tereza Rumanová, Ph.D.

Termíny

II. cirkulář se přihlašovací formulářem: cca **7. ledna 2025**

Závazná přihláška s přihlášením příspěvku: do **31. ledna 2025** včetně

III. cirkulář s konečným programem: **7. února 2025**

Organizační informace

Přihlášení příspěvku nebo posteru

Každý zájemce o příspěvek nebo poster sepíše krátkou anotaci (max. 300 slov). Kapacita pro příspěvky je omezená. Při převisu přihlášených proběhne výběr z navržených příspěvků vědeckým výborem konference. Forma přihlášení bude upřesněna v druhém cirkuláři.

Finance

Vložné: 500,- Kč základní vložné;
300,- Kč řádní členové IALE-CZ a studenti-nečlenové IALE-CZ;
200,- Kč studenti-členové IALE-CZ

Vložné bude hrazeno jako platba v hotovosti na místě.

Oběd: V okolí místa konání konference se nachází široká nabídka stravovacích zařízení – jejich přehled bude poskytnut v rámci druhého cirkuláře.

Večerní společné posezení bude upřesněno dle zájmu účastníků.

Sborník

Z konference bude připraven sborník abstraktů. Prezentované příspěvky bude možné po potřebných úpravách a úspěšném absolvování recenzního řízení publikovat v Journal of Landscape Ecology.

Závazná přihláška bude zveřejněna v druhém cirkuláři.

Európsky kongres IALE 2025

Európsky kongres krajinej ekológie IALE 2025 sa uskutoční v dňoch 2.-5. septembra 2025 v Bratislave. Kongres bude zameraný na perspektívy krajiny v rýchlom sa meniacom svete (Landscape Perspectives in a Rapidly Changing World).

Program kongresu bude rozdelený do štyroch tém:

1. Understanding ongoing and emergent drivers and pressures of landscape change
2. Monitoring the landscape conditions and impact of landscape change
3. Responding to changing landscapes
4. Advancing with new data, tools and methods in landscape ecology

Organizátori obdržali 39 návrhov sekcií a v súčasnosti sa pripravuje výzva na podávanie abstraktov, ktorá bude publikovaná začiatkom decembra. Dôležité dátumy kongresu:

- 2. 12. 2024 publikovanie výzvy na abstrakty príspevkov
- 28. 2. 2025 konečný termín na doručenie abstraktov (deadline)
- 1. 4. 2025 informovanie o akceptovaní abstraktov a začiatok registrácie

Pozývame členov IALE-CZ na aktívnu účasť na kongrese. Viac podrobností nájdete [na web stránke kongresu](#).

Luboš Halada

1/2025

29. 1. 21. historickogeografická konference: [Ohrožené krajiny](#). Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha.

3/2025

20.–21. 3. Výroční konference IALE-CZ, Ostrava. Bližší informace v 1. cirkuláři v tomto bulletinu.

6/2025

15.–19. 6. [International Congress for Conservation Biology 2025](#). Brisbane/Meianjin, Austrálie.

23.–27. 6. [ESP 11th World Conference: From global to local ecosystem services: pathways to Nature-based Solutions inspired from Down Under](#). Darwin, Austrálie.

30. 6. – 3. 7. [IALE UK Conference](#). Edinburgh, UK.

7/2025

29. 7. – 3. 8. [67th IAVS Annual Symposium](#). Greeley, Colorado, USA.

9/2025

2.–5. 9. [The IALE 2025 European Landscape Ecology Congress](#). Bratislava, Slovensko.

8.–11. 9. [EUGEO 2025](#). Vídeň, Rakousko.

18.–20. 9. [Ecosystem services in transdisciplinary approach – ECOSERV 2025](#). Poznaň.

1/2026

6.–10. 1. [International Biogeography Society: Biennial Conference](#). Aarhus, Dánsko.